

Svar på skriftligtspørsmål om bristerna i missbrukarvården for barn og unga og behovet av ett drogprogram

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørsmål SS 860/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Mia Laiho /saml:

Hur tänker regeringen förbättra missbrukarvården för barn och unga,

planerar regeringen i samarbete med skolorna och utbildningsanstalterna att skapa en gemensam vårdväg för att hjälpa barn och unga med missbruksproblem,

hur tänker regeringen säkerställa att det finns tillräckligt med öppenvårds- och rehabiliteringsplatser för drogberoende unga,

hur tänker regeringen säkerställa att det finns tillräckligt med platser i avvänjningsvården för barn och unga,

hur säkerställer regeringen att minderåriga får den nödvändiga missbrukarvården i vårdenheter där det finns vårdkompetens och yrkeskunnande för barn och unga med missbruksproblem.

hur försäkrar sig regeringen om att både familjer och barnskyddsanstalter har tillräckligt med möjligheter att slussa ungdomar till missbrukarvården och att de får del av professionellt kunnande och stöd,

tänker regeringen bereda ett tväradministrativt drogprogram där man även tar hänsyn till barns och ungas behov av missbrukarvård,

hur tänker regeringen säkerställa att barn och unga får de mentalvårdstjänster som de behöver och som ofta också har ett samband med drogproblem och

tänker regeringen införa en terapigaranti för att förbättra mentalvårdstjänster i primärvården och för att hjälpa unga?

Som svar på denna fråga anför jag följande:

I barns och ungas liv har drogmissbruket ofta ett samband med andra problem i livet eller levnadsmiljön. I bilden finns ofta interaktionsproblem i familjen, asocialt beteende, neuropsykiatriska eller inlärningsproblem och brottslighet. Familjerna kan kännetecknas av varierande brist på föräldraskap, föräldrarnas drogmissbruk eller psykiska problem. Ju yngre minderårigt barn det är frågan om desto mera uppmärksamhet bör man fästa vid det stöd miljön kan erbjuda den unga i en utmanande situation, eller brist på stöd. Utvecklingen av framtida social- och hälsocentraler

samt familjecentraler, som finns med i regeringsprogrammet, har som grund tillgången till tjänsterna på ett tidigt stadium och i rätt tid, på kvaliteten och effektiviteten samt ett nära sektorsövergripande samarbete. Tjänstevägarna för barn och unga med symtom av drogproblem är en del av denna helhet, och dessa utvecklas i framtidens social- och hälsocentraler i samarbete mellan social- och hälsovården och bildningsväsendet. På så sätt kan utmaningar, som medför en risk för drogmissbruk, identifieras tillräckligt tidigt och hela familjen kan få tvärsankter till stöd och styrningen till specialtjänster och rehabilitering effektiviseras.

Förutom ett integrerat stöd åt familjerna hanteras barns och ungas drogproblem i skolans och utbildningsanstaltens studerandevård. Som en del av utvecklingen av framtidens social- och hälsocentraler förstärks studerandevårdens kompetens genom att införa evidensbaserade psykosociala metoder för förebyggande och vård av psykiska och drogrelaterade problem. Inledningsvis bygger man vård- och tjänstekedjor för detta samt utbildar personal. Arbetet är redan i gång i alla fem samsamsområden. Vidare kommer regeringens proposition, som är under beredning och lämnas till riksdagen i slutet av 2020, om en förflyttning av kurators- och psykologtjänster till välfärdsområden och tilläggsfinansieringen till detta bidra till en utveckling av smidiga tjänstevägar för unga med symtom på drogproblem. Detta möjliggör ett bättre integrerat stöd åt barn och unga när alla yrkespersonerna inom social- och hälsovården i skolan eller utbildningsanstalten samsamsförs under en och samma tjänsteleverantör. I den kompletterande ansökningsen för den framtida social- och hälsocentralen, som kommer att öppnas i början av 2021, har en förstärkning av missbrukarvården, som en del av service med låg tröskel för unga, lyfts som ett prioriteringsområde.

Syftet med ovannämnda åtgärder på primärvårdsnivån är också att minska remitteringsstrycket till barn- och ungdomspsykiatrisk vård samt förbättra den specialiserade sjukvårdens kapacitet att ansvara för konsultationssamarbete och vård av svårare störningar. Detta innebär t.ex. samsarbete med enheterna inom vård utom hemmet i vård av psykiska och drogproblem som kräver specialsjukvård.

Barnskyddets åtgärder för stöd till barn och unga med symtom på drogproblem är nödvändiga, speciellt när den unga inte själv är motiverad att sluta med drogmissbruket. Social- och hälsovårdsministeriet har beviljat 5,8 miljoner euro för åren 2020-2022 för en integrerad utveckling av barnskyddet, med syfte att stärka samsarbetet mellan barnskyddet samt mentalvårds- och missbrukartjänster. I de regionala utvecklingsprojekten stärker man bl.a. kompetensen i drogmissbruksproblemen hos barnskyddets yrkespersoner och utvecklar sektorsövergripande servicevägar för missbrukarvården.

Slutrapporten från arbetsgruppen, som utrett reformen av barnskyddets krävande vård utom hemmet, innehåller förslag som, när de genomförs, förbättrar missbrukarvården för minderåriga. Rapporten föreslår en förbättring av tillgången till bl.a. mångprofessionella tjänster, mentalvårdstjänster för barn och unga och tjänster i missbrukararbetet innan vård utom hemmet och efter den. Vidare föreslår arbetsgruppen att innehållet, syftet och organiseringen av krävande vård utom hemmet skulle föreskrivas i lag. Detta skulle förstärka det funktionellt integrerade samsarbetet i social- och hälsovården för att förbättra krävande vård utom hemmet. Arbetsgruppen föreslår också särskilda begränsningar för att skydda det drogmissbrukande barnets liv, hälsa och utveckling.

Förslagen från arbetsgruppen, som arbetar inom social- och hälsovårdsministeriet och förbereder kompetens- och stödcentraler för barns och ungas mera krävande tjänster, blir färdiga i slutet av 2020. Tjänstesystemets samverkan har även beskrivits i bl.a. De enhetliga grunderna för icke-brådslande vård (SHM 2019:2) som grundar sig på hälso- och sjukvårdslagen. När det gäller organisering av tjänster för unga, stöds denna även av handböcker och utredningar utgivna av Institutet för hälsa och välfärd (THL 20/2016, THL 6/2020). Därtill har Tjänsteutbudsrådet för hälso- och sjukvården PALKO sommaren 2020 publicerat en rekommendation om metoder för vård och rehabilitering av alkoholberoende. Rekommendationen omfattar även unga. I Missbruks- och beroendestrategin, som blir färdig under år 2021, beaktas även minderåriga.

Som en del av social- och hälsovårdsreformen bereder regeringen en skärpning av vårdgarantin så att i fortsättningen kommer man att få vård inom den icke-brådslande i primärvården inom en vecka från det att vårdbehovet bedömts. Primärvårdens vårdgaranti gäller för både somatiska och psykiska hälsoproblem. En reform av lagstiftningen gällande mentalvårds- och missbrukartjänster har införts i regeringsprogrammet. Målsättningen är jämlik tillgång till mentalvårds- och missbrukartjänster, ett tjänsteutbud enligt befolkningens behov samt en samordning och koordinering av tjänsterna.

Helsingfors 10.12.2020

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru